

Перші дні Великої Вітчизняної війни *

Скорочення, що вживаються в документах

- А — армія
- ав — авіаційний
- ад — авіаційна дивізія
- ВПС — військово-повітряні сили
- ВСВЛ — візуальне спостереження і виявлення літаків
- гап — гаубичний артилерійський полк
- гсд — гірськострілецька дивізія
- гсп — гірськострілецький полк
- пмм — пально-мастильний матеріал
- ДД — далекої дії
- ДВТ — довгочасна вогнева точка
- з.д. — залізничний
- за — зенітна артилерія
- ЗАД — зенітно-артилерійський полк
- ЗАХОВО — Західний особливий військовий округ
- ва — винищувальна авіація
- вап — винищувальний авіаційний полк
- кап — корпусний артилерійський полк
- кд — кавалерійська дивізія
- кк — кавалерійський корпус
- КОВО — Київський особливий військовий округ
- кл — командний пункт
- ЧА — Червона Армія
- ЛВО — Ленінградський військовий округ
- мд — механізована дивізія
- мк — механізований корпус
- МСД — мотострілецька дивізія
- мсп — мотострілецький полк
- НЗ — непорушний запас
- НШ — начальник штабу
- ОДВО — Одеський військовий округ
- озад — окремий зенітно-артилерійський дивізіон
- окр — окраїна
- ВП — вогневий пункт
- окб — окремий кулеметний батальйон
- впп — відділ політичної пропаганди
- ППО — протиповітряна оборона
- ПРИБОВО — Прибалтійський особливий військовий округ
- пд — піхотна дивізія
- пп — піхотний полк
- пр-к — противник
- птабр — протитанкова артилерійська бригада
- ПТО — протитанкова оборона
- кульбат — кулеметний батальйон
- РГК — резерв Головного командування
- рз — розвідувальний загін
- рп — розвідувальний полк
- зад — змішана авіаційна дивізія
- сб — стрілецький батальйон
- сд — стрілецька дивізія
- ск — стрілецький корпус
- сп — стрілецький полк
- ср — стрілецька рота
- л-к — літак
- тд — танкова дивізія
- тп — танковий полк
- УНБ — Управління начальника будівництва
- УПП — Управління політичної пропаганди
- УР — укріплений район
- ПЗФ — Південно-Західний фронт

* Продовження. Початок див.: УІЖ.— 1991.— № 5.

Док. № 16

**Оперзведення штабу 12-ї армії
Південно-Західного фронту**

23 червня 1941 р.
7.00

1. 12 А протягом дня 22.6.41 р., відбивши атаки противника на окремих ділянках, міцно втримує рубіж вздовж держкордону.

2. Велику активність пр-к проявляє в напрямку Херца, Новоселиця, Липкани.

3. 13 ск на 5.00 вийшов до держкордону в свої оборонні райони. Точного розміщення частин не встановлено.

Штакор 13 — Синовудзько Вижне.

4.58 гсд вийшла в свої оборонні райони. Противник активних дій не проявляє.

170 гсп займає ділянку: м. Воровка, ур. Сивуля, Рафаїлова, Семена. Однією ротою — район Поляниця.

5. 335 гсп займає вис. 1256, Татарув, Ворохта.

279 гсп — вис. 1240, м. Крева. Однією ротою займає вис. 1152, Дземброня.

368 гсп у другому ешелоні районі Делятин. Штадив — Делятин.

6. 17 ск протягом дня 22.6. вів завзяті бої на рубежі: Фонтіна-Альба, Херца, на 5.00 займає:

96 гсд — ур. Медведі, Селетин, Фонтіна-Альба винятково, 2 ешелони 155 гсп зосередилися [в] районі Вергомет, 651 гсп — районі Сторожинець, вис. 500, Панка. Штадив 96 — узлісся 8 км на південний захід від Волока.

60 гсп — Фонтіна-Альба, Джербоуц, Пробоотесчий, Херца. Відбивши неодноразові атаки противника в напрямку Херца, міцно втримує фронт: 2 ешелон 350 гсп зосереджений [в] районі вис. 338, 309, Котул Баїнський. Штадив — Волока.

164 сд, відбивши атаки противника і спроби переправ [у] районі Тарасауць, Ваньчикауць, Липкани, міцно втримує фронт Тарасауць, Липкани, Тецкань, 2 ешелон 620 сп зосереджений [в] районі Стаучені. Штадив 164 сд — Хотин. Штакор 17 — Чернівці.

7. 16 мк з 5.00: 15 тд закінчує зосередження в районі Коцман, Садагура, Юрковце. Штадив — Кучурмик.

39 тд зосередилася в районі Терешени, Де-Сус, Лукавиця, на східній окр. Чахор.

240 мсд (без 836 мсп) на марші, головою колон вийшла на рубіж Грембочек, Новосюлка. Штакор 16 — Коцман.

8. Зв'язок з 58 гсд дротяний, з 16 мк — по радіо, з 13 і 17 ск зв'язок із сусідом справа 26 А по апарату СТ-35. Із сусідом зліва зв'язку немає.

9. Погода змінно-хмарна.

10. Авіація противника бомбила 6.00 Станіслав, Заблотув. Втрати і трофеї уточнюються.

Протягом 22.6. авіація 12 А втратила: 12 вап: на землі — 36, з них 4 можуть бути відновлені, в бою — 3 літаки. Збито авіації противника — 11 літаків.

149 вап втратив на землі — 15, у повітрі — 2 літаки. Збито 8 літаків противника.

247 вап — виведено з ладу і знищено 42 літаки.

166 вап — знищено на землі 4, пошкоджено 10 літаків.

Втрати стрілецьких частин встановлюються.

Наштарм 12
Начальник опервідділу

Арушавяк
Левін

ЦАМО СРСР, ф. 359, оп. 6435, спр. 1, арк. 2. Оригінал.

Док. № 17**Бойове донесення штабу Коростенського
укріпленого району**23 червня 1941 р.
19.00

1. Відповідно Ваших вказівок № ОМ/2 від 3.6. увесь приписний склад військомком відправив в інші частини. Коростенським УР, за винятком середнього начскладу, поповнення не одержано, в результаті зайняті лише ДОТи прикриттям, оборону району 2 батальйонами вести неможливо.

2. У районі часто з'являється авіація пр-ка, 6.40 23.6. бомбили — обстріляли аеродром Лупіни. За даними охорони складів, у район Лугин — Коростень висаджено близько 100 чол. парашутистів пр-ка. Вжито заходів по охороні складів та виявленню місця знаходження десанту.

3. У район війська не прибувають. Прошу вжити заходів по направленню людей для формування частин у районі УР.

Командант Коростенського УР
Начальник штабу

Іванов
Григнarenко

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. 6, арк. 4. Оригінал.

Док. № 18**Оперзведення штабу Південно-Західного фронту
№ 03 від 23 червня 1941 р. на 22.00**

Війська Південно-Західфронту, втримуючи противника на фронті 6, 26 і 12 А, ведуть завзяті бої з противником, який прорвався на фронті 5 А у районах Влодзімеж і на південь від Радзехова. Противник, вводячи великі мотомехсили на Сокальському напрямку, протягом дня 23.6 оволодів Радзеховом, Берестечком, намагався розвинути успіх у напрямку Бродів.

Армії фронту займають таке положення:

1. 5 А частинами прикриття веде завзяті бої на фронті Заціше, Бубнув. Мотомехчастини пр-ка обходять лівий фланг армії, розвиваючи успіх в напрямку Бродів.

15 ск

45 сд, маючи перед собою до двох пд на 9.00, вела бій на рубежі Заціше, Шацьк, Згорани, Воля Островецька, Кути (вин.) Біндуга. Її правий фланг під тиском пр-ка повільно відходив у східному напрямку.

62 сд на 9.00 втримувала фронт отм. 188, Замлине, Матче.

87 сд на 14.00, займаючи рубіж 4 км на схід від Усьцилуга, Соходали, Бубнова, під тиском пр-ка силою до 2 пд з танками почала відходити в східному напрямку.

27 ск

124 сд на 10.00 відкинула пр-ка і веде бій на рубежі Риковіче, Боб'ятин, Переспа.

22 мк

41 тд (без 2 тб, доданих 87 сд) у лісі на південь від Ковеля, решта частин корпусу рухається з району Ківерці на Ковель.

9 мк рухається в напрямку Ровно (положення корпусу уточнюється).

І тбр частиною сил прикриває переправи Рожище, Луцьк, Тарговиця.

Перед фронтом армії наступає до трьох АК, підкріплених не менш як 1000—1200 танками.

Головних ударів противник завдає в напрямку Володимир-Волинський — Луцьк, Сокаль, Радзехув.

Найбільш тяжке становище на фронтах 45 і 87 сд.

Командарм вирішив: ударами 19 тд у напрямку Тужиськ, Верба, Усьцилуг і ударом 215 мд в напрямку Зимно, Усьцилуг знищити Володимир-Волинське угруповання пр-ка. Початок атаки 20.00 23.6. Штарм 5 — ліс 8 км на схід від Луцька.

2. 6 А веде завязті бої з переважаючими силами противника і на 10.00 23.6. займає положення:

3 кд з 491 сп 159 сд на 10.00 23.6. під тиском переважаючих сил пр-ка відійшла на рубіж південний берег р. Блотня на фронті Парчач, Куличкув, Хлевчани, протягом дня вела тяжкі бої за втримання зазначеного рубежу.

6 ск

41 сд двома полками веде завязті бої на фронті: Жички, Любича Крулевська і одним полком втримує ліс на схід від Верхрата фронтом на захід.

97 сд на 10.00 під тиском мотомехчастин пр-ка 69-м сп відійшла ліс на південний захід від Немирова, про решту частин дивізії даних немає.

159 сд (без 491 сп) зосередилася Магерові із завданням — з ранку 23.6. контратакувати в напрямку Верхрата, протягом дня брала участь в контратаці в напрямку на північ від Немирова. Результатів контратак немає.

Про дії 4 мк з району Жулькева даних немає.

8 мк одержав завдання о 16—18 год. 23.6. висунутися в район Бродів і контратакувати разом з 15 мк мотомехчастини пр-ка у районі Бродів.

Штарм 6 — Львів.

3. 26 армія

Частини 99 сд протягом дня успішно відбивають спроби пр-ка закріпитися на східному березі р. Сан і оволодіти Перемишлем. На 12.00 пр-к оволодів рубежем Радимно, Вишатице і кинув у прорив, що утворився, 4 колони піхоти і танків на схід (глибина кожної колони 2—3 км).

До кінця дня пр-ку вдалося знову оволодіти Перемишлем.

Решта частин армії втримують держкордон на всьому протязі.

4. На фронті 12 А з 5.00 23.6. пр-к перейшов у наступ, виявляючи велику активність на ділянках Корчешти, Терблешти в напрямку Херца. Оволодівши на 15.00 рубежем Терблешти, Каменка Сучавина, противник о 16.00 23.6. силою до двох пд з танками намагався розвинути успіх. Контратакою 951 гсп і танкполком противник відкинутий. Остаточні результати контратаки з'ясовуються.

5. Резерви фронту:

31 ск — на 20.00 23.6. в готовності до виступу з районів:

195 сд — Осьницьк

200 сд — Степань

193 сд — Людвиполь

36 ск о 20.00 23.6. виступає з районів:

228 сд — Шепетівка

140 сд — Ізяславль

146 сд — Терешки.

49 ск

197 сд — закінчує зосередження по залізниці в районі Яблонув.

190 сд — закінчує зосередження по залізниці в районі Ягельниця.

199 сд — з ранку 23.6 у районі Лисогірка.

55 ск зосереджений у районах:

169 сд — Новоушиця

289 сд — Шпиків

130 сд — в попередньому районі дислокації.

Начальник штабу Південно-Західного фронту
генерал-лейтенант

Пуркаєв

Начальник оперативного відділу штабу ПЗФ
полковник

Баграмян

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 161, спр. 112, арк. 14—16. Оригінал.

Док. № 19

Бойове донесення штабу 12-ї армії Південно-Західного фронту

24 червня 1941 р.
6 год. 26 хв.

Доповідаю про втрати і трофеї за 22.6.41 р.

13 ск: вбито рядового складу — 2, поранено командного складу — 2, політскладу — 1, молодшого комскладу — 8, рядового складу — 27; коней: вбито верхових коней — 3, артилерійських коней — 4, обозних коней — 11.

17 ск: вбито — 19, поранено — 102.

58 сд — втрат немає.

Авіація: 13 ск: спалено на землі:

3-С — 9, У-2 — 1.

Армійська авіація: втратила на землі 97 літаків, у повітрі — 5 літаків.

Типи машин встановлюються.

Від 16 мк донесень немає.

Полонених: 5 пілотів, з них 2 офіцери і 3 унтер-офіцери, 5 солдатів.

Трофеї: 1 гармата батальйонної артилерії, 11 кулеметів, 1 міномет.

Заст. нач. штабу 12 армії

(Кобнянський)

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. 8, арк. 1. Оригінал.

Док. № 20

Бойове донесення штабу 5-ї армії Військовій Раді Південно-Західного фронту

24 червня 1941 р.
23 год. 20 хв.

Частини армії ведуть завязті бої. Витрати боєприпасів збільшуються. Слабке забезпечення частин транспортом, відсутність армійського транспорту привели до перебоїв по забезпеченню боєприпасами. Зброя і боєприпаси 135 сд, що прибули із зимових квартир, лежать на станції Ківерці — возити нічим.

Терміново прошу відправити до 2 автобатальйонів і забезпечити мех. транспортом частини.

Командуючий 5 А
Чл. Військової Ради 5 А
Начальник штабу

Потапов
Нікішев
Писаревський

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. 1, арк. 136. Оригінал.

Док. № 21

Телеграма штабу Південного фронту народному комісару оборони СРСР тов. Тимошенку С. К.

24 червня 1941 р.
23 год. 50 хв.

Незважаючи на впровадження різних заходів, повністю організувати зв'язок фронту [з] арміями, УР не вдається через неприбуття ешелонів, які всі в дорозі. За рахунок місцевих засобів вдалося поки встановити зв'язок лише з Червиченком і Летичівським УР.

Смирнов (Кам'янець-Подільський) не відповідає, очевидно, не прибув.

Даних [про] знаходження резервних корпусів, плану зосередження військ фронту, наявність вогнеприпасів, пального не маю. Вказівок, що визначають організацію фронту і складу його військ, не маю.

Командуючий військами Південного фронту
генерал армії

Тюленев

Член Військової Ради
армійський комісар I рангу

Запорожець

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 34. Оригінал.

Док. № 22

Бойове розпорядження командуючого військами Південного фронту командуючому ВПС фронту

25 червня 1941 р.
1 год. 45 хв.

На оперативному аеродромі Бухоники (12 км на південний захід від Вінниці) о 23 год. 30 хв. пр-к скинув парашутний десант. Можна чекати на світанку 25.06. висадку в цьому районі посадочного десанту з одночасним бомбардуванням Вінниці й Жмеринки. На світанку 25-го Вам необхідно організувати протидію висадки посадочного десанту і забезпечити з повітря Вінниці. Виділити для цього завдання не менше полку винищувачів. Виконання доповіді негайно.

Командуючий військами Південного фронту
генерал армії

Тюленев

Член Військової Ради
армійський комісар I рангу

Запорожець

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 37. Оригінал.

Док. № 23

Донесення заступника командуючого військами Південно-Західного фронту по тилу заступнику командуючого військами Київського особливого військового округу

25 червня 1941 р.
5 год. 45 хв.

Укріплені райони другої смуги Коростенський, Новоград-Волинський, Летичівський, Могилів-Ямпільський відбудовані і приводяться в бойову готовність. Вживаються заходи щодо вишукування озброєння, якого не вистачає. Для посилення цих районів викидаються УНБ з механізмами й автотранспортом, що залишилися.

Укріплені райони (Шепетівський, Ізяславський, Остропольський, Київський, Старокостянтинівський) кулеметних батальйонів не мають. Польових військ штаб фронту виділити нині не може.

Рішення нач. штабу фронту — формувати кулеметні батальйони для цих укріплених районів — озброєння нема. Необхідно негайно відпустити озброєння згідно поданих заявок окремих укріпрайонів. Для посилення і приведення в порядок цих укріпрайонів викидаються будівельні батальйони і УНБ. Я виїжджаю за наказом Військової Ради для перевірки укріплених районів. Докладних даних про стан укріплених районів першої смуги немає, вони ввійшли у підпорядкування армій, а решта окремих донесень по укріпрайонах не дають. Є такі дані: Рава-Руський укріплений район протягом 22.6. був блокований. Контратакою польових військ противник був відкинутий. Укріплений район відновив своє положення — втрати невідомі.

Струмилівський був блокований 22.6. 140 кулеметному батальйону і 35 кульбату вдалося за допомогою польових військ деблокуватися. Район Пархач протягом 22.6. переходив кілька разів з рук в руки. Є дані — Пархач втримується нами, положення батальйону в районі м. Велька невідоме. Перемишльський частково блокований, але вранці 23.6.41 р. противник був відкинутий і положення відновлено. В.-Волинський укріплений район — даних немає, зв'язок армії довгий час відсутній. Становище визволених ДВТ невідоме.

Вжито заходів по з'ясуванню, після чого повідомлю.

Заст. командуючого військами Південно-Західного фронту по тилу
генерал-майор

Советников

ЦАМО СРСР, ф. 131, оп. 178442 сс, спр. 1, арк. 230, 231. Оригінал.

Док. № 24

Оперзведення штабу Південно-Західного фронту № 07 від 25 червня 1941 р. на 6.00

1. 5 А продовжує завзяті бої, прикриваючи Ковельський і Луцький напрями.

15 ск

Становище на фронті 45 і 62 сд колишне. Особливо міцно займає положення 62 сд.

87 сд — двома полками продовжує вести бої в оточенні в районі Устилуга.

На північ від Ковеля прикривають підхід до міста одним дивізіоном 1 птабр, 1 тр. 41 тд і одною стр. ротою.

Розвідкою встановлено дрібні мотомехгрупи на шляху від Ратно на Ковель. Міст у Ратно підірваний противником. Великих рухомих частин на північ від Ковеля не встановлено.

27 ск

135 сд, один сп 87 сд відходять під тиском переважаючих сил противника в напрямку м. Торчина.

124 сд — веде бої на фронті Грушки, Милятин, Печихвости.

22 мк (без 41 тд) — в районі м. Торчин.

41 тд — займає колишне положення, прикриває спільно з 285 гап РГК Ковельський напрям.

9 мк

131 мд — на рубежі Рожище, Луцьк прикриває переправи через р. Стир.

35 тд — в районі Ровно.

20 тд — (10—12 км с. Дубно).

2. 6 армія веде завязті бої й втримує колишне положення. Результати контратаки 4 мк ще не з'ясовані. В напрямку Медика, Мостиська о 14.00 було помічено висування великих механізованих сил противника.

3 кд продовжує втримувати рубіж р. Болотня на фронті Селець, Салаше, Гуйче.

41 сд веде бій на фронті: Корне, Поток (Любича-Крулевська зайнята противником), ст. Верхрата.

159 сд, що здійснила ряд контратак і не добилася позитивних результатів, веде бій на фронті Потилич, Солотвина (6 км на південь від Потилича).

97 сд — контратакувала спільно з 4 мк у напрямку Велькі Очі, результати не з'ясовані. 8 і 15 мк не контратакували, на кінець дня закінчують зосередження в вихідних районах — див. оперзведення № 05 і 06.

31 ск виходить на рубіж Стovichва, Боровиче, Луцьк. Штакор 31 — Журавице.

36 ск займає рубіж для оборони — Тарговиця, Дубно, Кременець. Штакор 36 — Бондари.

3. 26 армія протягом дня вела тяжкі бої на своєму правому фланзі:

99 сд — на фронті Гусакув, Балице, Буцув, Медика, Перемишль.

72 гсд — двома гсп обороняє рубіж Ольшани, Устшики Дольне, два гсп — армрезерв у районі Гусакув, Крукенице.

173 сд (без одного сп) на ранок 26.6 виходить у район Самбор, Хирув у готовності з ранку 26.6. контратакувать у напрямку Крукенице, Мосьцьська, рештою частин обороняє рубіж фронту вин. Устшики Дольне, Лутсвиська.

У районі Санок з ранку 25.6. переправилося майже батальйон піхоти.

Штарм 26 — Самбор.

4. 12 армія міцно обороняє держкордон.

Протягом дня противник проявляв незначну активність.

О 13.30 артилерія 60 ЗАД розсіяла колону піхоти і танків противника, яка висувалася в районі Серета; колона відійшла в південному напрямку. Артвогнем також розсіяно скупчення піхоти у районі Херца.

На решті фронту незначна рушнично-кулеметна перестрілка.

5. 31 ск виходить на рубіж Стovichва, Боровиче, Луцьк.

Штакор 31 — Журавице.

36 ск займає рубіж для оборони — Тарговиця, Дубно, Кременець.

Штакор 36 — Бондари.

37 ск зайняв рубіж для оборони Нов. Почаюв, Гологури.

Штакор 37 — Заложце.

14 кд (5 кк) — до 13.00 25.6. вийшла і зайняла оборону між 36 і 37 ск на схід. березі р. Іква.

Штаб 5 кк — Чугале.

24 мк — прямує на Кременець.

Начальник штабу Південно-Західного фронту
генерал-лейтенант

Пуркаєв

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 161, спр. 112, арк. 26—28. Оригінал.

Док. № 25

Бойове донесення штабу 5 армії командуючому військами Південно-Західного фронту*

25 червня 1941 р.
9 год. 40 хв.

Відсутність боєприпасів і пального напруженому положенні, повній безкарності [авіації противника] на низьких висотах змушує перейти до оборони. 16 сп і 135 сд до рухомої оборони в загальному напрямі Луцьк.

Писаревський

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. 1, арк. 170. Оригінал.

* На документі є резолюція «Начартзабез. У Тернопіль — додаю Вам 40 вантаж-машин. Навантажте їх у Шепетівці боєприпасами і доставте 135 сд у Луцьк.

Командуючому 5 армії. І. Об'єднайте 124 сд з 135 сд. Не допускайте їх оточення і розгрому, відводючи їх у напрямку на фронт — ст. Войниця, Чарухув. 2. 9 і 19 мк підпорядковую Вам. Завдання: 9 мк — наступ від Луцька в напрямку на південний захід. До кінця дня вийти на фронт Чарухув, Тарновиці».

25 червня 1941 р. Кирпонос

Док. № 26

Директива штабу Південного фронту № 01/ОП

25 червня 1941 р.
9 год. 00 хв.

Перше — Директивою народного комісара оборони № 04 від 24.6.41 р. для об'єднання дій наших військ проти військ противника, що розгорнулися в Румунії, створено Південний фронт.

Друге — Командуючим Південним фронтом призначений я, членом Військової Ради — армійський комісар I рангу Запорожець, на штабфронту — генерал-майор Шишенін.

Третє — До складу Південного фронту з 00.05 25.6.41 включаються: а) 18 армія у складі — 17 ск (96, 60 гсд, 164 сд); 16 мк (39, 15 тд, 240 мд), 64 ад, 45 сад (без 161 вап).

Штаб армії 18 з 25.6.41 — Кам'янець-Подільський. б) 9 армія у складі — 35 ск (30 гсд, 95 сд, 176 сд), 14 ск (25, 51 сд); 48 ск (74, 150 сд); 2 мк (11, 16 тд, 15 мд); 18 мк (44, 47 тд, 218 мд); 2 кк (5, 9 кд); 20, 21 сад і 7 ад. Штаб армії 9 — Тирасполь.

в) 9 особливий стрілецький корпус у складі 106, 156 сд і 32 кд. Штакор — Сімферополь.

г) В безпосереднє розпорядження фронту — 55 ск (130, 169, 189 сд.);

штакор 55 — Дунаївці; 7 ск (93, 142, 196, 306 сд) у районі Котовська, Балти, 88 вап і 137 рп з дислокацією на Вінницькому аероузлі і 131 вап з дислокацією на аеродромі Кривий Ріг.

д) Всі пунктові частини ППО і ВСВЛ в кордонах.

е) Всі склади і матеріальні запаси [в] межах фронту. Четверте — Кордони:

а) між Південним і Південно-Західним фронтами — Черкаси, Вінниця, Бар, Отиня, ст. Вале — Вишеулуй. Всі пункти, крім Отині, винятково для Південного фронту.

б) Між 18 і 9 арміями — Умань, Вапнярка, Пашкани, винятково для 9 армії.

П'яте — Завдання армій Південного фронту — обороняти держкордони з Румунією. На випадок переходу і перелітання противника на нашу територію знищувати його активними діями наземних військ та авіації і бути готовими до рішучих наступальних дій.

Шосте — Оперативні і розвідувальні зведення представлять щодня 8.00 і 20.00.

Сьоме — Про одержання директиви донести мені 25.6.41 р.

Командуючий Південним фронтом
генерал армії

(Тюленев)

Член військової Ради
армійський комісар I рангу

(Запорожець)

Наштафронту
генерал-майор

(Шишенін)

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 54—55. Оригінал.

Док. № 27

Розвідзведення штабу Південного фронту № 1

25 червня 1941 р.
10 год. 00 хв.

З початку воєнних дій [на] фронті Липкани, Рені, Кілія противник безперервно намагається форсувати річки Прут і Дунай з районів: Стефанешти, Яші, Фельчіу, Ісакчя. Всі спроби противника форсувати річки Прут і Дунай відбиті, за винятком ділянки Скулені (на північ від Яші), де противник силою до 2—3 полків піхоти з 20 танками і 200 мотоциклістами форсував річку Прут і на 9.00 24.6. вів бій з нашими частинами на ділянці Мустьяца, Бокша, Скумпія.

[На] фронті 9 армії боями протягом 22 і 23.6 встановлені частини 4 Румунської армії. Штаб 4 армії — Гідіжені. З її складу виявлені: на Ясському напрямку 14 пд; на напрямі Хуші — приблизно 15 пд; на ділянці Леово, Фельчіу — частини 12 пд; районі Ісакчя — частини 19 пд.

Районах Стефанешти, Фельчіу до кінця 23.6. помічені танкові частини силою близько дивізії [в] кожному із зазначених районів невстановленої нумерації. Крім того, німецькі частини помічаються [в] районі Унгени і Скулені. 23.6. у районі Саратароз (на карті не знайдено) взято в полон 50 німецьких солдатів. До кінця 23.6. спроба противника переправитись через міст у Фельчіу силою понад батальйон відбита. [У] повітряних боях армійською авіацією збито майже 30 літаків противника типу Савоя, Юнкерс, Мессершмітт. Взято в полон 7 пілотів, з них — 2 німці. Бомбардувальна авіація противника діє з аеродромів у районі Бузеу, винищувальна авіація — [з] аеродромів [у] районі Галаца.

Від решти ділянок фронту даних не надходило.

Висновки: 1. Спроби противника форсувати річки Прут і Дунай на фронті 9 армії відбиті, за винятком району Скулені, де наші частини продовжують ще боротьбу за відновлення положення.

2. Основні напрями дій противника з районів: Стефанешти, Яші, Фельчіу, Ісакчя.

Необхідно: 1. Розкрити склад і угруповання німецьких і румунських військ [у] районах: а) Яші, Пашкани, Роман, Хуш; б) Фельчіу, Фокшани, Галац; в) Галац, Бабадаг, Тульча; г) Брашов, Бухарест.

2. Стежити за підвезенням з Бухарестського району нових частин противника і місцями їх зосередження.

Начальник штабу
генерал-майор

(Шишенін)

Начальник розвідвідділу
полковник

(Васильєв)

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 56—57. Оригінал.

Док. № 28

Оперзведення штабу Південного фронту № 01/ОП

25 червня 1941 р.
10 год. 00 хв.

Перше — Протягом дня і ночі 24.6.41 р. пр-к на всьому фронті продовжував спроби форсування р. Прут, особливо [в] напрямку Скулені, Унгени, Фельчіу, Рені, Картал.

Друге — 18 армія. Штаб рухається Кам'янець-Подільськ. 6.00 25.6. прослідував Жмеринку. В зв'язку [з] відсутністю армійського керівництва точних даних [про] становище армії немає. [За] даними Південно-Західного фронту [на] Угорському напрямку без змін. Штаб фронт встановлює безпосередній зв'язок [з] корпусами, [про] одержання даних буде повідомлено додатково.

Третє — 9 армія. [На] фронті армії німецько-румунські війська протягом дня проявляли особливу активність [у] напрямку Скулені і Фельчіу:

а) **35 ск.** Штакор — Кишинів. 176 сд — обороняє Перерита, Скулені. Пр-к протягом дня форсував р. Прут, оволодів Скуленами і намагався розгорнути наступ [у] напрямку Бельци. В р-ні Скулені йде весь час бій, в якому беруть участь частини 35 ск і 2 мк. 95 сд веде бій [на] рубежі Прут [на] фронті вин. Скулені, Леово, маючи перед собою 14, 15 пд румун і німецькі частини невстановленої нумерації. 30 сд з рубежу Реча, Марендени введена в бій [в] напрямку Флорешти, Скулені. У результаті спільних дій частин 35 ск і 2 мк пр-к, незважаючи на впертий опір, був відкинутий від Скулені.

б) **2 кк.** Штакор — Комрат. 9 кд успішно обороняє кордон Леово, Рошу.

5 кд — корп. резерв районі Башкалія.

в) **14 ск.** Штакор — Болград. 25 сд — обороняє вин. Рошу, Рені, успішно відбиваючи спроби пр-ка переправитися через р. Прут. Річковий десант пр-ка пунктах Кагул, Рені відкинуто. 51 сд обороняється по р. Дунай — успішно відкинула річковий десант [в] пункті Картал.

г) **2 мк.** Штакор — Гални, зосереджувався [в] районі 16 мсд — Цибирка, Гулбоака, Онешті, 15 мсд — Кобилка, Лукашевка, Телешеу; 11 тд — Биковець у готовності контратакувати [на] випадок прориву мехчастин пр-ка.

д) 18 мк. Штакор — Акерман.

47 тд — Акерман, Монаші.

44 тд — Березина, Таругине. 318 мд — Сарата.

Четверте — 55 ск. Штакор — Дунаївці, зосереджена 169 сд [в] р-ні Кам'янець-Подільського УР, 130 сд — Могилів-Подільський — Ямпільський УР і 189 сд — р-ні Нов. Ушиця (дані потребують перевірки).

7 ск (93, 142, 196 і 206 сд) зосереджуються в р-ні Котовська, Балти. Даних місцезнаходження немає.

150 сд — даних немає.

9 особливий корпус (106, 156 сд, 32 кд).

Штакор — Сімферополь.

П'яте — Протягом дня і ночі 24.6.41 р. авіація пр-ка невеликими групами бомбила Бельце, Кишинів, Болград, Акерман, Овідіополь, Гросулово, Селище. У повітряних боях збито близько 30 літаків пр-ка.

Шосте — **Висновок** — війська фронту успішно втримують рубіж р. Прут, відбиваючи спроби пр-ка форсувати останню і продовжують зосередження. Основне угруповання німецьких військ фронту Стефанешти, Ясси і районі Фельчіу. [У] районах Стефанешти, Фельчіу встановлені до однієї тд у кожному.

Заст. наштапівдфронту

(Воробйов)

Заст. нач. опервідділу

(Ляміц)

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 78—80. Оригінал.

Док. № 29

Розвідувальне донесення штабу 5 армії начальнику штабу Південно-Західного фронту

25 червня 1941 р.
20 год. 50 хв.

1. Противник концентрує великі сили танків силою до двох танкових дивізій і мотопіхоти до однієї дивізії в районі: Дубенка, Бискуниця, Стрільці.

2. На Володимир-Волинському напрямку до двох піхдивізій ввечері 23.6. перейшли в наступ, в результаті противнику вдалося оволодіти Володимиром-Волинським.

3. В напрямку Ковель-Брестське шосе — активні дії противника.

5.10 24.6. противник знову на початку ночі бомбардує Жупани. Дані уточнюються.

Висновок: Противник завдає ударів великими силами танків у районі Дуб'янка, Городло.

Наштарм — 5

Писаревський

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. I, арк. 169. Оригінал.

Док. № 30

Оперзведення штабу Південного фронту № 03/ОП

26 червня 1941 р.
7 год. 00 хв.

Перше — фронт продовжує успішно втримувати рубіж р. Прут. Ніч на 26.6. минула порівняно спокійно, [за] винятком району Скулені, де бій частин 35 ск по остаточному знищенню противника, що закріпився на східному березі р. Прут, продовжувався до 1 год. ночі.

Друге — 18 армія. Керівництво армії закінчує зосередження Кам'янець-Подільськ. Інших даних немає.

Третє — 9 армія — протягом дня 25.6. і ночі на 26.6. вела бій частинами 35 ск у районі Скулени. За неперевіреними даними, півн. зах. частина Скулени зайнята нашими військами, на решті ділянок армії ніч минула спокійно.

Четверте — Дані про те, що 7 ск знаходиться місці постійного розквартирування, підтвердилися. Вжито заходів [по] устанавленню живого зв'язку.

П'яте — Положення решти частин фронту без змін.

Наштапівдфронту
генерал-майор

(Шишенін)

Заст. нач. опервідділу
майор

(Лямін)

ЦАМО СРСР, ф. 228, оп. 754, спр. 76, арк. 103. Оригінал.

Док. № 31

Бойове донесення штабу 31-го стрілецького корпусу Південно-Західного фронту

26 червня 1941 р.
11.00

1. До кінця дня 26.6 31 ск виходить рубіж р. Стир, де переходить до оборони.

2. На 9.00 26.6. а) 200 сд виходить бою Віче; б) 195 сд зосереджена Степань; в) 193 сд на марші Луцьк. Кап без тракторів — Коростень.

Штакор до кінця дня 26.6.41 р.— Степань. Ранок 27.6.— Журавиці.

3. Корпус підлягав атаці авіації пр-ка, прошу прикриття винищувальної авіації 26.6., 27.6.

4. Продфураж — одна дача, пального немає, боеприпасів $1/2$ комплекту. З 18.6. ц. р. не маю бази забезпечення.

5. Ніякої інформації зверху про становище на фронті невідомо.

Начальник штабу
31 стрілецького корпусу

Баєрський

ЦАМО СРСР, ф. 229, оп. 164, спр. 6, арк. 9. Оригінал.

(Далі буде)

Одержано 22.01.91.